

Minister Klimatu i Środowiska

DGO-SGO.050.8.2025.KD
3704880.14761292.11922269
Warszawa, 04-04-2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w nawiązaniu do interpelacji Posłanki Anny Ewy Cicholskiej w sprawie środków finansowych z budżetu państwa na usuwanie odpadów, których nie zaliczono do odpadów niebezpiecznych, K10INT8593, uprzejmie informuję.

Odpowiedzialność za usunięcie porzuconych odpadów została wskazana w przepisach ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach¹. Określają one sposób egzekwowania od posiadaczy odpadów usuwania nielegalnie nagromadzonych przez nich odpadów. Ustawa określa dwa przepisy określające procedurę usunięcia przez posiadacza odpadów nielegalnie nagromadzonych odpadów, tj.:

- art. 26 – dotyczy przypadków, gdy posiadacz odpadów nagromadził odpady w miejscu do tego nieprzeznaczonym, tj. bez uzyskanego wcześniej zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów. Posiadacz odpadów jest obowiązany do usunięcia odpadów na własny koszt;
- art. 47 - dotyczy przypadku, gdy obowiązek usunięcia odpadów powstał w związku z wydaniem decyzji o cofnięciu zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów, stwierdzeniem nieważności, uchyceniem lub wygaśnięciem decyzji zezwalającej na zbieranie odpadów lub zezwalającej na przetwarzanie odpadów. Posiadacz odpadów jest obowiązany do usunięcia odpadów i negatywnych skutków w środowisku lub szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie², w ramach prowadzonej działalności objętej zezwoleniem, na własny koszt.

W przypadku braku realizacji decyzji nakładającej obowiązek usunięcia odpadów albo niewykonania obowiązku usunięcia odpadów wynikającego z mocy prawa przez posiadacza odpadów zastosowanie mają przepisy o egzekucji w administracji. W wyniku postępowania egzekucyjnego posiadacz powinien usunąć odpady. Jeżeli zastosowane środki egzekucyjne nie doprowadzą do wykonania obowiązku o charakterze niepieniężnym, właściwy organ ochrony środowiska powinien przeprowadzić wykonanie zastępcze decyzji. Wspomniane wyżej procedury usuwania odpadów mają również zastosowanie w przypadku odpadów innych niż niebezpieczne.

¹ Dz.U. z 2023 r. poz. 1587, z późn. zm.

² Dz.U. z 2020 r. poz. 2187, z późn. zm.

Odrębnym trybem w przypadkach, gdy odpady powodują zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska i konieczne jest ich niezwłoczne usunięcie jest tryb określony w art 26a ustawy o odpadach. Ww. artykuł pozwala organom administracji (w zależności od właściwości jest to regionalny dyrektor ochrony środowiska, marszałek województwa, starosta, wójt, burmistrz lub prezydent miasta) do podjęcia się usunięcia nielegalnie nagromadzonych odpadów. Natomiast po usunięciu i zagospodarowaniu nielegalnie nagromadzonych odpadów organ żąda od posiadacza odpadów odpowiedzialnego za gospodarowanie odpadami zwrotu poniesionych przez siebie kosztów. W tym miejscu należy podkreślić, że w momencie wprowadzenia do ustawy o odpadach ww. przepisu, został również wprowadzony do art. 400 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska³ 2019 r. pkt 8c. Zgodnie z tym przepisem, źródłem dofinansowania do usuwania odpadów jest program priorytetowy „Usuwanie porzuconych odpadów” Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), dedykowany organom administracji właściwym do usunięcia odpadów.

Niemniej jednak należy podkreślić, że w każdym przypadku to posiadacz odpadów, który nielegalnie nagromadził odpady, powinien zostać obciążony kosztami ich usunięcia zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” wyrażoną w art. 7 ustawy Prawo ochrony środowiska. W ustawie o odpadach wprowadzono szereg regulacji wskazujących, iż za zagospodarowanie odpadów odpowiada posiadacz odpadów, wraz z poniesieniem wszystkich kosztów w tym zakresie.

Resort klimatu i środowiska zdaje sobie sprawę jak trudnym i nierzadko budzącym obawy lokalnych społeczności jest problem nielegalnie nagromadzonych odpadów. Jak również z jakimi problemami borykają się jednostki samorządu terytorialnego w związku z nagromadzonymi odpadami. Warto również podkreślić, że jednym z priorytetów obecnego Rządu jest zajęcie się zjawiskiem miejsc nielegalnego gromadzenia odpadów, co znalazło odzwierciedlenie w umowie koalicyjnej. Organy administracji informowały resort klimatu i środowiska o problemie finansowych w kontekście wysokich kosztów usunięcia odpadów, pomimo programu priorytetowego NFOŚiGW. W tym miejscu trzeba mieć na uwadze, że przedsięwzięcia realizowane w ramach programu „Usuwanie porzuconych odpadów” finansowane są ze środków zgromadzonych w ramach zobowiązania wieloletniego „gospodarowanie odpadami”, którego stan środków pieniężnych od wielu lat się zmniejszał z uwagi na realizowane programy priorytetowe - obecnie NFOŚiGW nie dysponuje wystarczającymi środkami dla sfinansowania kompleksowych długotrwałych działań związanych z usuwaniem porzuconych odpadów. Program priorytetowy „Usuwanie porzuconych odpadów” stanowi znaczące obciążenie zobowiązania wieloletniego „gospodarowanie odpadami”, w ramach którego finansowane są również m.in. programy: „Racjonalna gospodarka odpadami”, „Ochrona powierzchni ziemi” i „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”, jak również programy z zakresu edukacji ekologicznej czy program LIFE.

Z tego względu podjęte zostały działania w celu stworzenia nowego – tymczasowego - źródła finansowania usuwania porzuconych odpadów. W Ministerstwie Klimatu i Środowiska przeprowadzono prace legislacyjne w celu stworzenia możliwości (wprowadzenie podstawy prawnej – art. 226b ustawy o odpadach) dla przekazywania organom administracji środków z rezerwy celowej budżetu państwa na usunięcie nielegalnie nagromadzonych odpadów niebezpiecznych na podstawie art. 26a ustawy o odpadach. Ich rezultatem jest uchwalona w dniu 21 listopada 2024 r. ustawa o zmianie ustawy o odpadach

³ Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, ze zm.

oraz ustawy o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw⁴. Jednocześnie na 2025 r. w ustawie budżetowej zostały zabezpieczone środki z rezerwy celowej budżetu państwa w wysokości 200 mln zł na ww. cel.

Jednak docelowym źródłem dofinansowania jest NFOŚiGW. W związku z tym, że aktualnie NFOŚiGW nie posiada wystarczających środków finansowych na usuwanie odpadów w ramach programu priorytetowego „Usuwanie porzuconych odpadów” – podczas 3-letniego okresu obowiązywania wprowadzonej podstawy prawnej do przekazywania środków z rezerwy celowej na zadania, o których mowa w art. 26a ustawy o odpadach, ważne jest podjęcie działań mających na celu umożliwienie wykorzystania aktualnych źródeł dochodów NFOŚiGW oraz uzyskanie nowych środków finansowych m.in. na program „Usuwanie porzuconych odpadów”.

Niemniej jednak trzeba mieć na uwadze, że przekazywanie środków z rezerwy celowej budżetu państwa dotyczy jedynie na usuwanie **odpadów niebezpiecznych szczególnie zagrażających życiu i zdrowiu ludzi oraz środowisku**. Powyższe jest bardzo istotne, bowiem nadmierowe dofinansowanie do usuwania odpadów może spowodować rozwój szarej strefy. Udzielanie wsparcia nie może być dodatkową "motywacją" dla szarej strefy do kontynuacji nielegalnego procederu. Dlatego nie jest zasadne dofinansowanie z budżetu państwa na usuwanie każdego rodzaju porzuconych odpadów.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Anita Sowińska
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

- Departament Spraw Parlamentarnych, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

⁴ Dz.U. 2024 poz. 1834